

קול יעקב

זמני השבת באלעד:

הדלקת נרות: 17:26

צאת שבת: 18:32

זמן ר"ת: 19:09

עלון מס' 150 | י"ב מר חשוון |

תשפ"ד | שנה 4

לרפוי"ש
רפאל דוד בן אודליה

לרפוי"ש
ישי בן שושנה

להצלחת
כל משפחת דרשן

להצלחת ולרפואת
כל עם ישראל

מטעמים לשולחן שבת

ויבזזר-לו לוט, את כל-פכר הירדן, ויסע לוט, מקדם; ויפרדו, איש מעל אָזוּי

העלון מס' 150 | י"ב מר חשוון |

וירק את חניכיו פירש המורה כתרגומו וזריו וכן והריקותי אחריכם חרב וכן אריק חרבי ובפרשת בשלח פירש אריק חרבי אשלוף חרבי וקשה דידיה אדידיה:

במה אדע כי אירשנה תימה לי למה שאל אות על הארץ ועל הבנים לא שאל אות י"ל שעל הבנים היה מוחזק בעצמו שהיה צדיק וראוי לכך לקיים הבטחתו ועוד שהיה דבר העתיד לראות בגופו אבל ירושת הארץ צריך היה לאות שלא היה עתיד לראות בגופו ועל דבר שאין אדם עתיד לראות צריך אות. (הגהה. נמצא בשם החבר ר' שלמה מקאלאבריאה שלכך נגזר עליהם גלות ת' שנה לפי שבמה מתחלף באתבש שיץ הם ת):

ואת הצפור לא בטר פי' המורה לפי שהאומות נמשלו לבהמות וכו' ותימא לי דהא ישראל נמי נמשלו לבהמות דכתיב ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם:

אולי אבנה ממנה מלמד שהיתה מצפה לבנים ותימא לי והרי היתה בת ע"ה שנה ואמרו כל שאינה יולדת עד ה' שוב אינה יולדת ונ"ל לפי הפשט אולי אבנה לשון בנים כלומר בנה יקרא על שמי כמה דאשכחן ברחל כי יהבה שפחתה ליעקב שאמרה דנני אלהים ויתן לי בן אלמא לבן שפחתה קראה רחל בן דכתיב ויתן לי בן:

וישמעאל בנו בן י"ג וכו' פירש המורה באברהם שלא היה צריך פריעה וכו' ותימא דבפ' הערל אמר רב לא נתנה פריעה לא"א וכו' מדכתיב שוב מול וכו' י"ל דלעולם ניתנה מצות פריעה לא"א והאי שוב מול

פירש המורה נסע מאצל אברהם והלך לו למערבו של אברהם נמצא לוט נוסע מן המזרח למערב. ותימא דאדרבא איפכא מסתברא שהרי הירדן ממזרחת של ארץ ישראל ובית אל לפניו מן הירדן נמצא ההולך מבית אל לירדן הוא ההולך למערב מן המזרח ונ"ל לפירש ויסע לוט מקדם הולך לו לקדם ודומה לו קדם לבית אל:

והכנעני אז בארץ פירש המורה היה הולך ותופס ארץ ישראל מזרעו של שם שבחלקו של שם נפלה כשחלק נח את הארץ לבניו ומוכיח מכאן שבחלקו של שם נפלה ארץ ישראל והא פ' שלח כתיב וחברון ז' שנים וכו' אפשר שבנה חם לבנו כנען הקטן קודם שיבנה את צוען למצרים בנו הגדול אלמא בחלקו של חם נפלה והוא בנאה לכנען בנו י"ל דודאי של כנען היתה אבל לקחה שם מן הדין מפני שכנען עבדו של שם דכתיב ויהי כנען עבד למו וזה היה נוטלה וי"מ שהלך שם על חם בחיילות ולקחה ממנו והכנעני בא עליו ולקחה ממנו. ואני אומר כנעני היינו כנען בנו של חם כמו מצרי ערבי:

אחרי הפרד לוט מעמו פירש המורה כל זמן שהרשע היה עמו היה הדבור נפרש ממנו. ותימא שהרי מצינו בעודו עמו שדיבר לו הקב"ה דכתיב וירא ה' אל אברם ול'נ' שזה פירושו לפי הפשט לפי שנפרד מלוט היה אברהם מצטער ולפיכך נראה לו ה' לומר אל תצטער כי את כל הארץ וכו'. ועי"ל מקדם היה צדיק ואחר כך החמיץ:

לע"נ
יורם בן מרים כ"צ ז"ל

לע"נ
מרים בת רחל כ"צ ע"ה

לע"נ
דוד בן אסתר כ"צ ז"ל

דגריס על מימרת רב ודילמא לאקושי וכו'. ושם בתוס' כתבו דאף דא"א ע"ה לא נצטוה על הפריעה הוא קיים מצות פריעה דאפי' ערובי תבשילין קיים ע"ש:

לאקושי סוף מילה לתחילת מילה מה תחילה מעכבת אף סופה כן. עד כאן מנימוקי רי"ד ז"ל:

והנה לפום ריהט' נראה דרבינו ישעיה ז"ל גורס כגירסת ר"ח שהביאו התוס' שם פ' הערל דף ע"א

אחת שאלתי

ומה היתה האמת? -

ובכן, לחתן דגן יש אח תאום, שתני פניו דומים לו במדיק, ואיש זר שאינו רגיל בהם, לא יוכל בשום אופן להבדיל בין השנים. מה עשה החתן שהרגיש שבכונת הספר לעשק אותו ולטל ממנו מחיר מפקע? - פשוט מאד - אמר לאחיו התאום שיגש לספר ו...יראה לו את השערות שכבר התחילו לצמח בראשו שנית, ואז יזכה להפטר מהתשלום המפקע שדרש הספר.

לאחר שעשה מה שעשה, בא החתן לשאל, האם ה'קוינץ' היה תקף מבחינה הלכתית? ...

תשובה: במסכת בכא קמא (קט"ז). מספר על אדם שברח מבית האסורים של נכרים, והיה צריך לעבר את הנקה. מחיר הנסיעה במעברת הנקה הוא כמה פרוטות, אף ספן המעברת הבחין במצוקת הבורח, ודרש מחיר מפלפל עבור ההפלגה - דינר זהב (פי כמה מהמחיר הרגיל). בלית ברירה התחייב האסיר לשלם לו את הסכום. אומרת הגמרא, שלאחר ההעברה בנקה, יכול האסיר לשלם לספן רק את שכרו הרגיל, ולא את הדינר שהבטיח, והטענה שבגללה אינו משלם נקראת 'משטה אני בד'!

גם בשאלתנו, הבחור יכול היה לומר לספר: 'משטה הייתי בד', ומן הדין אינו חייב לשלם אלא את השכר הראוי, כפי שאכן שלם. ממילא, לכאורה, רשאי היה להערים על הספר, על מנת שלא לשלם לו את הסכום המפוזר שדרש. (ויצין בפתחי חשן' אונגא פרק י"א הערה י"ז, שכתב כי אפשר שמתר לכתחלה לגנב דעתו של מוכר שמציג בפניו הלכות מחיר מפוזר, ואין כאן משום גנבת דעת, פיון שהמוכר עושה אסור בכך שדורש סכום גבוה ביותר מהמחיר האמתי).

לסיכום: לבחור היה מתר לנהוג כפי שנהג.

מעשה בחתן שביום חפתו הלך להסתפר במספרה מסימת. לאחר שהתחיל הספר לספרו, הודיע לו המסתפר: "בעזרת ה', הערב עומד אני להכנס לחפה", וכונתו היתה לומר, שיעשה לו תספורת הגונה ביאה לחתן.

הספר, בשמעו את הדברים, החליט לנצל את המצב, ונקב במחיר כפול ומכפל מהסכום הנתן עבור תספורת רגילה...

החתן אמץ את מחו כדי לחפש עצה, כיצד אוכל ללמד לקח את הספר, שדורש ממני מחיר מפקע ללא סבה מצדקת... ועלה בלבו רעיון מבריק!

לאחר שסיים הספר את מלאכתו, אמר לו החתן כדברים הללו: 'מה תעשה, אדוני הספר, אם אגלה לך שהתספורת שלך תועיל לי רק במעט, כי טבע השערות שלי שהן גדולות שנית לאחר שעה-שעתיים מתם התספורת? ...'

הספר שעמד נדהם למשמע השאלה, סרב להאמין לדבריו המוזרים של הלכות, וכאן אמר לו החתן: 'תשמע, אם אוכיח לך במציאות, ששערותי תגדלנה תוך זמן קצר - האם תסכים לקבל רק שלשים שקלים?' (שהוא המחיר הרגיל שנתן עבור תספורת במספרה זו).

הספר השיב בחיוב, והוסיף: 'תשלם לי כעת שלשים ש"ח, ותחזר בעוד שעה. והיה, אם שערותיך יגדלו, תפטר מיתר הסכום, ואם לא - שלם תשלם את מלא המחיר!'

כעבור שעה, שב הבחור למספרה. הספר התבונן בו, וכמעט שאחזו השבץ... קשה היה לו לדבר מרב הבהלה, ואמר לבחור בגמגום, 'לך לשלום, תזכו לבנין עדי עד...'